

Arhim. Veniamin Micle, *Schițe de portrete*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2013, 282 p.

Eruditul nostru istoric monah scrie și îi apare a 68-a carte, ceea ce-l face cel mai prolific scriitor de istorie din cadrul Bisericii Ortodoxe Române de pe teritoriul României, carte care cuprinde biografiile unor personalități din domeniul bisericesc și laic pe parcursul a opt secole de istorie. Unii dintre ei au fost chiar ascendenți ai familiei Micle, afirmați în viața socială, politică și militară, iar alții cunoscuți în urma cercetărilor consacrate vieții și activității lor.

Preocupările istoriografice cât și biografia¹ părintelui Arhim. Veniamin Micle sunt deja binecunoscute în lumea iubitoare de slovă românească din America, unde au apărut – numai cele prezentate de subsemnatul - în *Cuvântul Românesc*², *Origini*³, *Meridianul Românesc*⁴,

¹ Pr. Gh. Naghi, *Aniversarea unui monah cărturar: Arhim. Veniamin Micle. Omagiu din America*, în *Cuvântul Românesc* (Canada), 2004, XXX, nr. 327, Iulie-August, p. 13; Idem, *Almanah Origini*, Atlanta-Georgia, 2005, p. 114-125; Idem, *Danubius*, București, 2005, VI, nr. 2-3, p. 9.

² Arhim. Veniamin Micle, *Manuscrisele de la Prodromul (Muntele Athos)*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 1999, 407 p. A apărut în *Cuvântul Românesc*, Canada, 2001, XXVII, nr. 290, Martie, p. 13, 15; Idem, *Lumină pentru suflet*, Sfânta Mănăstire Bistrița, 2002, 360 p. A apărut în *Cuvântul Românesc*, 2004, nr. 329, Octombrie, p.12. *Împăcare și detașare. Arhimandritul Veniamin Micle, a 65-a aniversare – mărturii și referințe*, ed. de Pr. Nicolae Moga, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2004, 162 p; A apărut în *Cuvântul Românesc*, Canada, 2005, XXXI, nr. 334, Aprilie, p. 12.

³ Arhim. Veniamin Micle, *Lumină pentru suflet*, Sfânta Mănăstire Bistrița, 2002, 360 p. A apărut în *Origini*, 2004, VIII, nr. 11-12 (89-90) p. 68-69; Arhim. Chiriac Râmniceanu, *Cronica 1811-1827*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, în *Origini*, Atlanta, 2007, XI, nr. 1-3, Ian-Mar., p. 92-94; *Pasiunea cunoașterii*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2007, 205 p; *Itinerarii pastorale*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, Memorial, ediția a II-a, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2007, 67 p, în *Origini*, Atlanta, 2008, XIV, nr. 9-10, p. 9-10.

⁴ *Cuviosul Chiriac Râmniceanu. Monahul isihast*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2003, 390 p. A apărut în *Meridianul Românesc*, Anaheim, 2004, XXXI, VIII, nr. 389, 11 Decembrie, p. 21; Arhim. Chiriac Râmniceanu, *Lexicon de numele sfinților*, transliterare de pe originalul paleografic, studiu introductiv, note și indice de Arhim. Veniamin Micle, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2003, 210 p. A apărut în *Meridianul Românesc*, Anaheim, 2006, XXXIII, X, nr. 455, 8 Aprilie, p.16.

*Information Bulletin*⁵ și *Lumină Lină*⁶, cât și în România în *Caligraf*⁷, *Clopotul*⁸, *Altarul Banatului*⁹ și *Banatica*¹⁰ având o tematică bogată și diversă din domeniul istoriei românești (bisericești și locale), a tiparului, a omileticii, pastoralei, teme adâncite numai din ”pasiunea cunoașterii”.

Primul capitol al acestei cărți este consacrat cneazului *Giula din Giulești, stăpânul cneazului Mara (1349-1368)*, de fapt primul strămoș al familiei Micle din Maramureș menționat pentru prima oară în diploma din 15 Septembrie 1349. Prin această diplomă se confirmă de către Carol Robert de Anjou (1308-1342) proprietățile cneazului Giula de la Giulești și Nirești de pe valea Marei. Autorul detaliază aspecte din viața cneazului Giula din Giulești, fiul lui Dragoș Românul, oprindu-se la originea numelui Giula, ramura familiei Giulești de Alba Iulia, apoi despre Mara cnezatul Giuleștenilor, Giuleștii, centrul cnezatului Mara, încheindu-se acest prim capitol cu legăturile cneazului Giula din Giulești cu Bogdan Vodă.

În capitolul al II-lea, intitulat *Nobilul Dragoș de Giulești, mare stolnic regal* ne este prezentat Dragoș ca și comandant militar după care este ridicat la rang nobiliar de către regele Ludovic cel Mare, fiind menționat de documentele vremii între 1355 și 1374. După ce Dragoș este calomniat de comitele

⁵ *Un modest și erudit cărturar*. A apărut în *Information Bulletin*, Jackson-Michigan, 2011, XXVIII, nr. 4, p. 4-5; Arhim. Veniamin Micle, *Pagini de istorie*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2009, 297 p. A apărut în *Information Bulletin*, Jackson, Michigan, 2012, XXIX, nr. 3, p. 8-9.

⁶ Arhim. Veniamin Micle, *Făclii nestinse*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2005, 311 p, cu prezentarea cărții în revista *Lumină Lină*, New York, 2007, XII, nr. 4, Oct.-Dec., p. 83-86; 15. Arhim. Veniamin Micle, *Cultură religioasă vâlceană*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2008, 238 p. A apărut în *Lumină Lină*, New York, 2011, XVI, nr. 3, Iul.-Sept., p. 71-74.

⁷ Arhim. Veniamin Micle, *Memoria Bistriței*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2006, 124 p. A apărut în *Caligraf*, Turnu Severin, 2008, nr. 78, Febr., p. 13.

⁸ Arhim. Chiriac Râmniceanu, *Cronica 1811-1827*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2003 în *Clopotul* din București (revistă electronică).

⁹ *Pasiunea cunoașterii*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2007, 205 p; *Itinerarii pastorale*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, Memorial, ediția a II-a, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2007, 67 p.; *Genealogia Familiei Micle*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2006, 346 p; Arhim. Veniamin Micle, *Tipograful Macarie și locul tipografiei sale*, Mănăstirea Bistrița Olteană, 2008, 128 p. și idem, *Ieromonahul Macarie, tipograf român (1508-1512)*, Mănăstirea Bistrița Olteană, 2008, 268 p. apărut în *Altarul Banatului*, Timișoara, 2009, XX (LIX), nr.10-12, p. 174-178.

¹⁰ Arhim. Veniamin Micle, *Octoiul ieromonahului Macarie. 1510-2010*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2010, 120 p. A apărut în *Banatica*, 21, 2011, p. 490-492.

Benedict Himfy este trimis ambasador la Bogdan Vodă și este răsplătit cu daruri regești și cu dregătorii la Curtea regală. Urmează două materiale care se referă la *Liber baronul Ioan Micle de Șușatag, om împărătesc (1446-1477)*, personalitate complexă a Maramureșului, destoinic oștean, priceput diplomat, apreciat chiar de Matia Corvin, regele Ungariei. Acest *homo regius* – om al regelui – era cunoscut ca tânăr războinic, curajos și viteaz, afiliat imediat nenumăratelor campanii antiotomane. Aici, Părintele autor mai face o afirmație cu care suntem de acord doar parțial, și anume: „Unirea de la Ferrara-Florența, înfăptuită în anii 1439-1440, a recunoscut, măcar în principiu, legitimitatea cultului ortodox, asigurând cnezilor și nobililor români o anumită siguranță în privința statutului lor social, ferindu-i totodată de convertiri la catoicism”¹¹. Nu a fost chiar așa și important este să vedem realitatea de pe teren unde propaganda catolică făcea ravagii, îndeosebi în rândul preoților ortodocși, iar exemplul cel mai concludent îl considerăm a fi – care ilustrează ideea noastră – cel al episcopului Ioan de Capha.

Așadar, se constată că după dispozițiile drastice de alungare a preoților ortodocși din 1366, ordin reînnoit în 1428 din Caransebeș de către Sigismund de Luxemburg, totuși Ioan de Hunedoara a tolerat prezența lor pe domeniul său și în anturajul său¹² cu toate că-l avea (la Göyr, Timișoara, Lipova, Caransebeș) pe inchișitorul Ioan de Capistrano, aflat în bune relații cu el, inchișitor prezent din 1455 în Ungaria. În părțile bănățene, Ioan de Capistrano a început o propaganda catolică violentă, care poate fi rezumată – potrivit scrisorii din 6 Ianuarie 1456 – ca domnii catolici ”să ardă bisericile românești... de pe moșiile lor să alunge preoții, care nu se vor converti”, reușind același Ioan de Capistrano (împreună cu Mihail Székely) la 7 Februarie 1456 (din Lipova) să-l convingă pe Ioan de Hunedoara să emită un ordin strict: „toți preoții români din satele aparținătoare domeniilor Șoimușului, Hunedoarei și Devei, care au fost hirotoniți de vlădica Ioan de Capha să fie expulzați și duși înaintea lui Mihail Székely”. Propaganda catolică a lui Ioan de Capistrano a fost mult împiedicată – în afară de propriile metode „creștine” - de prezența vlădicului român Ioan de Capha¹³, căruia i-au ars casa, i-au confiscat averile

¹¹ Arhim. Veniamin Micle, *Schițe de portrete*, Sfânta Mănăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2013, p. 65

¹² Adrian A. Rusu, *Preoți români ortodocși din districtul Hațegului în sec. al XV-lea*, în *Mitropolia Banatului*, Timișoara, 1982, XXXII, nr. 10-12, p. 649.

¹³ Juhász István, *A középkori nyugati misszió és a románság*, în *Az Erdélyi Tudományos Intézet Évkönyve*, 1942, p. 197-198, cf. Adrian Andrei Rusu, *Ioan de Hunedoara și românii din vremea sa*, *Studii*. Editura Presa Universitară, Cluj-Napoca, 1999, p. 78-79, 113-114;

și l-au prins la începutul anului 1456 când a fost dus la Timișoara și dat pe mâna lui Capistrano - considerat de unii istorici „spirit religios extremist” - care „l-a convins” să îmbrățișeze Unirea cu Roma. Mai forțat sau cu vorba bună, Unirea prinde teren mai ales după sinodul unionist florentin și întâlnim deja pentru români episcopi de ritul grecesc unit, trimis pentru românii din Transilvania și Ungaria de Papa Calixt III pe nume Macarie, - numit de Zenovie Pâclișanu *episcopus gallicenis*, de A. A. Rusu episcop de Galiția, iar A. Bunea nu-l recunoaște¹⁴. După moartea lui Ioan de Hunedoara, politica de Unire continuă, deși la 1476 credincioșii de rit grec erau persecutați iar pe de altă parte călugării ortodocși erau puși sub protecție regală împotriva călugărilor minoriți¹⁵.

Un capitol este dedicat cercetărilor efectuate pentru identificarea tipografului Macarie, ieromonahul care a desfășurat o fecundă activitate în Țara Românească prin tipărirea *Liturghierului* (1508), *Ohtoiului* (1510) și *Tetraevangheliarul* (1512). Divergențele între cercetători – adoptând o ipoteză sau alta - s-au manifestat în încercarea de a identifica pe Macarie din Muntenegru cu Macarie din Țara Românească, subiect dezvoltat de Părintele autor și în alte cărți recente. Ieromonahul Macarie a fost identificat cu Martinus Burciensis de Cseidino, adică Martin Bârsan din Codlea, român de origine.

Un capitol extrem de disputat este cel dedicat *Ieromonahului Samuil Micu, gânditor ortodox (1745-1806)*, început în care este prezentată viața și activitatea lui Samuil Micu după care se trece la conținutul, implicit concepția teologică a manuscrisului *Cunoștință pre scurt a Istoriei bisericesti din primele opt veacuri*, publicat tot de istoricul monah în *Studii Teologice* din 1975, pe parcursul mai multor numere reamintindu-ne capitolele manuscrisului după care le prezintă detaliat, pe fiecare în parte: 1. Despre credința cea adevărată, 2. Despre soboare sau sinoade, 3. Despre papalitate, nefiind de acord cu primatul jurisdicțional, 4. Originea primatului papal, 5. Ortodoxia, păstrătoare a adevărului, 6. Cauzele schismei din 1054.

Un capitol aparte este dedicat *Ieromonahului Rafail, cărturar hurezean (1753, 1791)*, care provine de la ctitoria lui Constantin Brâncoveanu de

Zenovie Pâclișanu, *Propaganda catolică între românii din Ardeal și Ungaria înainte de 1500*, în *Cultura Creștină*, Blaj, 1920, IX, nr. 1-2, Februarie, p.31. Pentru prezența în Ungaria a lui Ioan de Capistrano vezi Stanko Andrić, *The Miracles of St. John Capistran*, Central European University Press, Budapest, 2000, p. 22-26; I. D. Suci, Radu Constantinescu, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, I, Timișoara, 1980, p. 93-99.

¹⁴ Zenovie Pâclișanu, *op. cit.*, p.31; A.A. Rusu, *op. cit.*, p. 99; A. Bunea, *Vechile episcopii românești a Vadului, Geagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj, 1902, p. 10;

¹⁵ A.A. Rusu, *op. cit.*, p. 111, 115.

la Mănăstirea Hurezi, care va cuprinde cel mai mare număr de monahi cu preocupări cărturărești în secolul al XVIII-lea. Iar Ieromonahul Rafail era cel mai renumit cărturar din Mănăstirea Hurezi cu contribuții serioase obținute prin cunoașterea limbii slavone, grecești și latine adevărate prin cele 15 manuscrise rămase.

O altă schiță a unui portret pentru eternitate este Arhimandritul Eufrosin Poteca, predicator renumit (1786-1858), personalitate marcantă a primei jumătăți a secolului al XIX-lea, ilustru cărturar care s-a impus în mai multe domenii ale vieții bisericești și sociale din Țara Românească. Profesor la Școala grecească de la București și la cea românească de la „Sfântul Sava” a fost un excelent pedagog, organizator de școli în mediul sătesc, susținător al reformelor pentru îmbunătățirea vieții țărănimii, patriot înflăcărat dar și predicator vestit al Cuvântului lui Dumnezeu. Prin urmare, autorul ne prezintă tema predicilor lui Eufrosin Poteca, cu specială privire la temele religios-morale din care alege cele despre Dumnezeu este Părintele și Pronietorul nostru; Dumnezeirea lui Iisus Hristos; Unitatea creștinilor în Iisus Hristos; Învierea morților; Iubirea de aproapele; Milostenia, Promovarea faptelor bune; Combatea unor păcate. Temele patriotico-sociale au fost în preocuparea predicilor lui Eufrosin Poteca precum: Patriotismul, Dreptatea socială, Eliberarea robilor, Dreptul public, Plătirea dijmelor de către toți cetățenii, Educația prin școală după care autorul încheie cu analiza Forma și stilul predicilor sale. Cunoscut ca o veche preocupare a autorului, el se oprește din nou asupra preotului Zaharia Boiu, reliefând activitatea didactică, activitatea socială și națională, activitatea literară și activitatea bisericească.

Un grupaj de câteva scurte eseuri – cu vădite opinii personale ale autorului - cu o și mai scurtă caracterizare referitoare la generalul Ioan Antonescu, erou sacrificat, preotul Dumitru Bălașa, cercetător pasionat, profesorul Costea Marinoiu, omul dialogului, preotul Nicolae State-Burluși, slujitorul cărții, inginerul Mihai Sporiș, căutătorul cuvântului și Dr. Irineu Popa, mitropolitul Olteniei.

Ca orice lucrare științifică care se respectă, se încheie cu o bibliografie selectivă, un indice de nume și de locuri, aducând și cu această nouă carte o aureolă îmbogățită autorului Părintele Arhim. Veniamin Micle de la Mănăstirea Bistrița olteană și ale cărui contribuții la îmbogățirea culturii românești nu se încheie aici ci continuă cu aceeași osârdie și dăruire. Dumnezeu să-i dăruiască sănătate ca și de acum încolo să ne dăruiască și el la rândul lui aceleași roade de neprețuit ale cercetărilor sale